

Krigen og Kriminaliteten hos Ungdommen.

Af cand. juris Oluf J. Skjerbæk, Assistent i Undervisningsministeriet.

Det vil sikkert allerede af Meddelelser i Dagbladene være Læsere af dette Tidsskrift bekendt, at den Krigstilstand, der nu i snart 3 Aar har hersket i de fleste store europæiske Lande, paa forskellig Maade har haft Indflydelse ogsaa paa den opvoksende Ungdoms Kriminalitet.

Paa Grund af de Vanskeligheder, der særligt i den senere Tid har været forbundet med at faa Tryksager f. Eks. fra England og Frankrig, er det dog væsentligt om Forholdene i Tyskland, at der fra Tid til anden er fremkommet Udtalelser. De spredte Meddelelser, der har fundet Vej til dansk Dagspresse eller periodisk Presse af mere faglig Art*), er dog kun faa i Sammenligning med den Rigdom af større og mindre Meddelelser og Afhandlinger, som har set Lyset i Tysklands Dagspresse og i de Tidsskrifter af juridisk eller social eller almindelig kulturel Art, som behandler dette Emne; og det er jo med det tyske Folks kendte Egenskaber in mente ikke underligt, at man under Presset af Krigens vældige Tryk med Iver har drøftet de mange nye Problemer, Krigstilstanden fremkaldte indenfor hele Forsorgsarbejdet for den forvildede og forsømte Ungdom.

Medens en meget stor Del af de fremkomne Bidrag til Belysning af Sagen enten har bestaaet i Referater af faktiske Forhold paa et Omraade, hvor vedkommende Skribent var i Besiddelse af særligt Kendskab, eller har drøftet

*) I »Bornesagens Tidende« f. Eks. 1915 S. 110—11, 191 og 203—5, 1916 S. 19, 34—5, 47 og 75.

Forholdsregler mod enkelte begrænsede Fænomener, er der dog ogsaa allerede nu fremkommet enkelte større Afhandlinger om Emnet i Almindelighed. En af disse er den af Amtsrichter, Dr. *Alb. Hellwig* udgivne: »Der Krieg und die Kriminalität der Jugendlichen« (Halle a. d. S. 1916). Forfatteren er kendt fra flere tidligere Afhandlinger i tyske periodiske Tidsskrifter og et Par mindre Bøger (»Moderne Kriminalistik« i Samlingen »Aus Natur und Geisteswelt« samt »Die Schundfilms«, Halle 1911, og »Kind und Kino«, Langensalza 1914) og var før Krigen Amtsdommer i Berlin-Friedenau, men har siden Krigen Udbrud været i Felten (ved en Ammunitionskolonne) og har ogsaa skrevet den førstnævnte Bog i Felten. Det kan vel ikke nægtes, at dette ogsaa i nogen Grad præger Bogen, og dens Værdi ligger i det hele taget mere i det Stof, der er samlet, end i den Bearbejdelse, der er givet af det indsamlede Materiale. I Betragtning af, at der imidlertid her paa ét Sted er samlet et ret betydeligt Materiale, og at der ikke tidligere i dette Tidsskrift er givet Meddelelser om det foreliggende Emne, bortset fra et Referat i Tidsskriftets IV Aarg. S. 272-3 af et Foredrag af *v. Liszt*, gengivet i Zeitschr. f. d. ges. Strafrechtswissenschaft, kan det maaske være af nogen Interesse i det følgende med den nævnte Bog som Udgangspunkt at gøre nogle Bemærkninger om, hvorledes Krigen har paa-virket Kriminaliteten hos den tyske Ungdom, og hvilke Midler man tænker sig at bringe i Anvendelse eller allerede har bragt i Anvendelse for at bekæmpe de nye Vanskeligheder, der er opstaaet.

Der foreligger ikke nogen s a m l e t statistisk Opgørelse af, hvorledes Tallene for Kriminaliteten i det hele eller særligt for Ungdommen har bevæget sig under Krigen eller dog en vis Periode af denne, og man ser derfor ogsaa stadigt, at de forskellige Forfattere, der har behandlet Emnet, som Grundlag for deres Udtalelser benytter Oplysninger fra enkelte Byer eller Distrikter. Paa samme Maade har Dr. *Hellwig* været stillet, men for at skaffe sig det bedst mulige

Grundlag har han ligefrem i Efteraaret 1915 udsendt en Spørgeskrivelse til talrige Retter og Politiembedsmænd og anmodet om Oplysninger; og foruden det Materiale, han derved kom i Besiddelse af, har han benyttet, hvad der ved Bogens Udarbejdelse (i første Halvdel af 1916) forelaa af spredte trykte Meddelelser om saadanne Forhold, som kunde tjene til yderligere at belyse Sagen, dels i den egentlige Fagpresse og dels ogsaa i Dagspressen.

Selv om det benyttede Materiale, som det fremgaar af det foregaaende, muligt kan lide af visse Mangler og mere er at regne for »Stikprover« end for en egentlig Opgørelse i Almindelighed, er der dog i de fremskaffede Oplysninger saa mange fælles Træk, at man er i Stand til at udlede adskilligt deraf.

Forfatteren gør til at begynde med opmærksom paa, at man, hvis man i Kriminalstatistikken alene benytter T a l l e n e, let udsætter sig for visse Fejlslutninger, og han fremhæver i denne Sammenhæng, at man maa regne med, at der i de første Krigsmaaneder gjorde sig en vis Tendens gældende baade hos private og hos Politimyndigheder til ikke at tage det saa nøje med »de hjemlige Smaatterier«; de store Indtryk udefra optog saa fuldstændigt Interessen. Dette har været medvirkende til en vis Nedgang i Antallet af Sager i Krigens første Maaneder, en Erfaring, der forøvrigt er gjort ikke blot med Hensyn til Straffesager, men ogsaa for civile Sagers Vedkommende.

Dette Forhold forandrede sig imidlertid senere saaledes, at man snarere har kunnet tale om en større »Ømfindtlighed« hos de skadelidte og de strafforfølgende Myndigheder end under sædvanlige Forhold.

Hertil kommer en anden Omstændighed, som ligeledes maa tages med i Betragtning. Som bekendt er der ogsaa under normale Forhold en Del strafbare Handlinger, som ikke opdages og derfor heller ikke bliver medregnet i Kriminalstatistikken; men under Krigen, hvor Indkaldelser o. s. v. har tyndet ud i Antallet af Politifunktionærer m. fl.,

maa der regnes med, at et forholdsvis større Antal strafbare Handlinger ikke opdages. Denne Omstændighed er ogsaa fremhævet af flere af dem, der har beskæftiget sig med Forsørgsarbejdet før Krigen og har haft Lejlighed til at udtale sig om Krigen Indflydelse derpaa.

Undersøger man nu det statistiske Materiale, der gives hos *Hellwig*, kan man sammenfatte Resultatet deraf i følgende (jfr. Fremstillingen S. 44): I de større Byer viste der sig i Krigen første Maaneder gennemgaaende en Nedgang, der delvis var ret betydelig. Om der til Nedgangen i Antallet af behandlede unge (ved Børnedomstolene — Jugendgerichte — og de til disse knyttede Organer — Jugendgerichtshilfe) svarer en lignende Nedgang i Antallet af strafbare Handlinger, lader sig ikke med tilstrækkelig Sikkerhed afgøre. Efter de første Maaneders Forløb har der næsten overalt i de større Byer vist sig en Stigning i Ungdommens Kriminalitet, og herved maa erindres, at en Del af de unge mellem 16 og 18 Aar, der ellers er den Aldersklasse, der bidrager mest til Kriminaliteten, nu ikke tæller med, idet de som frivillige har meldt sig til Krigstjeneste og derefter er indkaldte (til Uddannelse og senere aktiv Tjeneste), saaledes at Forholdene blandt de hjemmeværende unge snarest maa siges at være daarligere, end Tallene giver Indtryk af.

Forholdene paa Landet foreligger langt mindre fylldig belyst end de større Byers; men man synes dog (S. 48) at kunne fastslaa, at Forholdene der stiller sig betydelig bedre, og at der ikke har vist sig en tilnærmelsesvis saa stærk Stigning som i de større Byer.

Undersøger man Stigningen i Kriminaliteten i Forhold til de paagældendes Køn og Alder, faar man som Resultat, at der hos Pigerne har kunnet paavises Stigning væsentlig efter Udskrivningen af Skolen og da særlig med Hensyn til Erhvervsutugt, medens der ellers ikke synes nogen Stigning af Betydning, hvorimod Stigningen hos Drengene særlig falder paa Aldersklassen 12—14 Aar.

Medens der allerede er omtalt forskellige Omstændig-

heder, som bevirker, at Tallene nærmest bliver mindre, end de burde være efter de begaaede strafbare Handlinger, maa det dog ikke glemmes, at der ogsaa er Omstændigheder, som virker i modsat Retning, og da navnlig den Kendsgerning, at Krigstiden fører med sig, at der udstedes et Utal af nye Love og Forordninger, hvis Overtrædelse medfører Straf, og som ogsaa vil kunne bevirke en Forhøjelse af Ungdommens Kriminalitet.

Undersøger man nærmere, hvorledes Krigen har paa-virket de forskellige strafbare Handlinger, vil det vise sig, at dens Indflydelse ingenlunde har været ens paa alle Arter af Forbrydelser eller Forseelser. Forfatteren gennemgaar en lang Række Tilfælde, som har foreligget oplyst for ham, til Belysning af dette Forhold. Det vil føre for vidt her at komme nærmere ind paa disse Tilfælde, men det kan dog fremhæves som ganske interessant, at der synes at være en betydelig »Tilpasningsevne« hos den Ungdom, der bevæger sig udenfor Lovens Grund. Man udgiver sig for Riddere af Jernkorset, for saarede Helte eller barmhjertige Søstre, og enkelte opnaar virkelig derved at franarre skikkelige Folk Penge i ret betydeligt Omfang. De kolossale Prisstigninger, som f. Eks. visse Metaller har været Genstand for, har naturligvis givet særlig Anledning til Tyverier af saadanne.

En stor Mængde strafbare Handlinger maa ses i Belysning dels af et mangelfuldt Tilsyn fra Forældre eller andre Opdragere, dels af det større Antal Fristelser, Ungdommen har været udsat for under Krigen, f. Eks. derved, at ganske unge er taget i Anvendelse til Stillinger, som man under normale Forhold ikke vilde have betroet dem, og hvor der gives dem lettere Adgang til at vise Uærlighed.

Endelig maa man ogsaa ved Formen for de strafbare Handlinger have i Erindring, hvorledes Ungdommens Fantasi sættes i stærk Bevægelse ved Beretningerne fra Felten. Al Leg mellem Drengene har naturligvis været »Krig«, men Legen er ofte udartet saaledes, at den er endt med Legems-

beskadigelser af alvorlig Art, ligesom »Bandeuvæsenet« er taget til og nu og da har givet Anledning til betydelige Vanskeligheder. Fantasien har iøvrigt ogsaa ført Drengene til at begaa Tyverier for at kunne faa Penge til at »rejse til Fronten som frivillige« eller til i samme Hensigt at forfalske Dokumenter, der giver Adgang til fri Rejse o. s. v. Forestillingen om at blive Helte fører forøvrigt ogsaa med sig, at der begaas Tyverier af Uniformsgenstande, Udmærkelsetegn o. l., hvorefter den paagældende mener bedre at kunne udfylde Rollen som hjemvendt-Kriger (S. 114).

Det er allerede nævnt, at der er iagttaget en betydelig Stigning i Antallet af Tilfælde, hvor unge Piger er blevet fordærvede i sædelig Henseende, og det paapeges i denne Henseende nærmere, at der her i mange Tilfælde maa regnes med, at Krigen har bevirket, at de hjemvendende Soldater paa Baggrund af hele den ekstraordinære Situation har haft lettere ved at forlokke unge Piger. Har Uniformen før haft en uheldig Indflydelse i denne Retning, har denne under Krigen været særlig stor. Særlig uheldige har Forholdene været paa Steder med store Troppesamlinger.

Aarsagerne til Ungdommens strafbare Handlinger er Genstand for en særlig Undersøgelse (S. 140—75) og deles af *Hellwig* i saadanne, som staar i Forbindelse med den særlige økonomiske Situation, der er skabt ved Krigstilstanden, Aarsager, der modvirker Opdragelsens bevarende og retledende Indflydelse (»erziehungswidrige«), og endelig andre Aarsager, som ikke kan henføres til nogen af de to førstnævnte Grupper.

Det siger sig selv, at mange af de Aarsager, der virker i Fredstid, ogsaa har været til Stede under Krigstilstanden; og Undersøgelsen er da navnlig rettet paa at afgøre, hvilke nye Aarsager der er opstaaet, og hvilke tidligere bestaaende der er undergaaet Forandring.

Angaaende de økonomiske Aarsager hedder det, at den første Krigstid medførte stor Overflod paa Arbejdskraft; talrige Virksomheder i Industri, Haandværk og Handel

maatte enten helt lukke paa Grund af Ledernes Indkaldelse eller indskrænke Personalet paa Grund af svigtende Tilførsler, Omlægning af Produktionen el. l.; mange Familier afskedigede deres Tjenestefolk for at spare.

Dette bevirkede en Nødstilstand eller i hvert Fald Lediggang blandt mange unge og førte adskillige ud i strafbare Handlinger.

Efter som Krigen gik, ændrede de økonomiske Forhold sig imidlertid i Retning af, at der blev større og større Efterspørgsel efter Arbejdskraft, navnlig i Industrien, og Arbejdslønnen steg ogsaa for de ganske unge Arbejdere. Dette indvirkede i høj Grad paa Lærlingeforholdene. Mange unge forlod ved Udsigten til de høje Lønninger og det friere Arbejde de Lærepladser, de havde tiltraadt i Fredstid og til meget smaa Lønninger; men hele den derved fremkaldte Løshed i Arbejdsforholdene har virket uheldigt paa mange unge; de skifter hyppigt Plads og faar med den høje Løn Smag paa at gaa paa Værtshus eller at holde »Kæreste«, og ad den Vej er mange kommet i Konflikt med Lovene.

Af endnu væsentligere Betydning er dog maaske de mod Opdragelsen virkende Aarsager, blandt hvilke mangelfuldt Tilsyn med den opvoksende Ungdom er den vigtigste. Det kommer frem næsten i alle de Beretninger, der ligger til Grund for Fremstillingen, at Faderens Fraværelse paa Grund af Indkaldelse og Moderens deraf følgende nødtvungne Erhvervsarbejde udenfor Hjemmet eller hendes ringere Evne til at vejlede Børnene i mangfoldige Tilfælde har undergravet Hjemmets Autoritet særlig overfor de større Børn, saaledes at disse derved lettere kommer paa Afveje. I adskillige Tilfælde ligger denne Aarsags Indflydelse paa Kriminaliteten klart for Dagen.

Hertil kommer for de skolepligtige Børns Vedkommende den under Krigen ringere Skolegang som Følge af Indkaldelse af Lærere, Børnenes Anvendelse til forskelligt »Hjælpearbejde« (Indsamling af Planter paa Landet, af Metaller o. s. v. i Byerne), de mange Fridage paa Grund af »Sejrs-

fester« samt endelig i den senere Tid som Følge af Brændselsmangel.

Adskillige Folk med Indsigt i Forsorgsarbejde for Ungdommen har med stor Kraft udtalt sig imod denne Indskrænkning i Skolegangen.

Endelig virker adskillige af de Institutioner, der i Fredstid deltager i Arbejdet for den forvildede eller forsømte Ungdom, ikke med samme Kraft som ellers. Opdragelsesanstalter omdannes til Lazaretter eller kan paa Grund af Indkaldelser blandt Lærere og Medhjælpere ikke modtage det sædvanlige Antal Elever, Foreninger maa indskrænke deres Virksomhed.

Særlig udførlig Omtale ofrer *Hellwig* den skadelige Indflydelse, som den under Krigen opdukkede særlige »Krigsmudslitteratur« og »Krigsmudsfilm« har haft, idet Børnenes og de ganske unges Sind derigennem fyldes med Beretninger om raa og barbariske Handlinger. Skrifter, der udsaar Had og Hævntørst mod Rigets Fjender, vil ofte i Barne-sindet kunne fremkalde de samme Følelser overfor Barnets personlige Uvenner, og adskillige Raahedsforbrydelser under Krigen, begaaede af Born eller ganske unge, maa sikkert ses paa Baggrund af daarlige Bøgers og daarlige Biograf-teaterstykkers Indflydelse paa Ungdommens Sjæleliv.

Blandt »a n d r e A a r s a g e r« nævnes den større Mulighed for uopdaget at begaa Forseelser paa Grund af Indskrænkning af Politiet og endelig den Brug, der under Krigen er gjort af Benaadningsinstituttet. Det er fra flere Sider nærmere paavist, hvorledes de omfattende Benaadninger, der er foretaget under Krigen, i mange Tilfælde har haft en uheldig Indflydelse paa de unge, der kom ind under Bestemmelserne. En paabegyndt Forsorg, der f. Eks. traadte i Stedet for en tidligere betingelsesvis eftergivet Straf, blev ofte vanskeliggjort derved, skønt Børnedømmerne iøvrigt har været enige om at hævde, at Forsorgen ikke i og for sig falder bort ved Straffens endelige Eftergivelse ved Benaadning (S. 171).

Bogens 3. Afsnit handler om de Forholdsregler, der er — eller burde have været — taget til Bekæmpelse af Kriminaliteten hos Ungdommen i den Skikkelse, hvori den har ytret sig under Krigen.

Disse Forholdsregler maa naturligvis rettes særlig mod de Aarsager, som under Krigen har bidraget til at forøge Kriminaliteten; men iøvrigt kan de ikke udskilles fra det almindelige, i Fredstid paabegyndte Arbejde for at retlede den forvildede Ungdom.

Som Midler mod de økonomiske Aarsager omtales de forskellige Forsøg paa ved tvungen Sparsommelighed at borttage en Del af de nye Fristelser, som den høje Fortjeneste i Krigsaarene frembyder for unge med svag Karakter. Det er ganske karakteristisk, at de Tvangsspareforordninger, der er udstedt, er givet af de kommanderende Generaler paa forskellige Steder i Riget, et Vidnesbyrd om, i hvilken Grad ogsaa Livet bag Fronten er reguleret af de militære Mynigheder.

Der er iøvrigt meget delte Meninger om Værdien af saadanne Paabud og om de i Forbindelse dermed staaende Bestemmelser om begrænset Udbetaling af Løn til mindre-aarige, og f. Eks. den kendte, nylig afdøde Børnedommer *Köhne* har (i Deutsche Strafrechtszeitung 1916 Sp. 18) udtalt sig bestemt imod Systemet. *Hellwig* er heller ikke selv nogen Tilhænger af Sparetvangen, dels fordi den næppe kan antages at virke fremmende paa Ungdommens Arbejdslyst, og dels fordi den kun kan gennemføres i Forbindelse med Arbejdstvang, som Forfatteren tager bestemt Afstand fra, hvorved dog bemærkes, at Bogen er skrevet, inden Loven om den civile Tjenestepligt blev til.

Til Bekæmpelse af de imod Opdragelsen virkende Aarsager er der fremsat mange Forslag. Nogle enkelte af disse behandles udførligt, og da navnlig Forslaget om at skabe et Ungdomsværn (Jugendwehr), af hvilket de unge skulde være Medlemmer. Mod en saadan Sammenslutning, som under Krigen naturligvis vilde blive ganske militaristisk i

sit Væsen, er der dog rejst vægtige Indvendinger, ikke mindst af den kendte Pædagog *F. W. Förster* (»Die Jugendfürsorge«, XVI, S. 537 ff.). Han advarer mod den altfor overdrevne Anvendelse af »Krigslege«, der tit har en daarlig Indflydelse paa Ungdommen, og Forfatteren selv ønsker i hvert Fald ikke, at det tyske Folk, der efter hans Mening ikke tidligere var et militaristisk Folk, nu skal blive det. I det hele taget bør man være varsom med for megen Tvang overfor Ungdommen. Man bør søge at vække dens Interesse og opdrage den til selv af egen Drift at virke med paa sin legemlige og aandelige Udvikling.

En hel Del Vægt tillægger *Hellwig* i denne Henseende de forskellige Ungdomsforeninger, hvor de unge selv styrer og samler sig om deres Interesser.

Som direkte af Krigstilstanden affødte Forholdsregler kan nævnes de af forskellige kommanderende Generaler udstedte Forordninger, der forbyder eller indskrænker unge Personers Tobaksrygning, Værtshusbesøg, Adgang til at overvære Biografteaterforestillinger m. m. og Færden paa Gaden uden særlig Grund. En enkelt af disse Forordninger, udstedt af den kommanderende General i Cassel den 1. Oktober 1915, gengives i sin Helhed; det kan af dette Aktstykke fremhæves, at det derved forbydes Personer under 18 Aar at aflægge Værtshusbesøg efter Kl. 6 Efterm., medmindre det sker i Følge med Forældre eller andre Opdragere eller nogen i deres Sted eller i Anledning af Rejse. Endvidere er det forbudt saadanne Personer at nyde alkoholiske Drikke og at ryge udenfor Hjemmet, medmindre det sker i Overværelse af Forældre, andre Opdragere eller nogen i deres Sted. Det er ligeledes forbudt dem at overvære Biografteaterforestillinger med Undtagelse af særlig for Ungdommen tilrettelagte og af Myndighederne i dette Øjemed godkendte Forestillinger. Straffen for Overtrædelse af Forordningen kan stige til 100 Mark i Bøde eller 1 Aars Fængsel.

Den nævnte Forordning er senere udvidet (under 1. Januar 1916), saaledes at derefter alle Forlystelser, med hvilke

der ikke er forbundet en højere Interesse af kunstnerisk eller videnskabelig Art, nu er forbudt Ungdommen. Desuden er det forbudt unge Personer at spadsere frem og tilbage uden Maal og at tage Ophold uden bestemt Formaal paa Steder og til Tider, som kan bestemmes af Stedets Polit. Hovedstraffen er Fængsel indtil 1 Aar, under formildende Omstændigheder »Haft« eller Bøde indtil 1500 Mark.

Forordninger som disse opretholdes stadig, og f. Eks. Regeringen i Bayern har nylig indskærpet deres Vigtighed i en Bekendtgørelse af 17. Januar 1917 (gengivet i Zentralblatt für Vormundschafswesen etc. IX (1917—18) S. 10—11).

Under Omtalen af disse Bestemmelser kommer Forfatteren forøvrigt ind paa en Fremhæven af det ønskelige i at faa gennemført Bestemmelser gældende for hele Riget som en Begyndelse til en »Ungdomsbeskyttelseslov« for hele Riget i Stedet for de mange Enkeltstatsregler.

Af særlig Interesse er det at se, med hvilken Iver man i Tyskland er gaaet løs paa »Smudslitteraturen« under Kri-gen. Der er udarbejdet Lister over Bøger, som er »forbudt« Ungdommen, og andre, som anbefales den, og blandt de forbudte Bøger findes en Mængde med »patriotiske« Titler. Ogsaa paa dette Omraade er det forøvrigt de kommanderende Generaler, der udsteder Forordningerne; en enkelt af dem begrunder nærmere, hvorfor Bestemmelsen gives, ved at henvise til den i de forbudte Bøger stedfindende Forherligelse af Forbrydelser, æventyrlige Handlinger af ganske urimelig Art og Grusomheder, hvorved Ungdommens Fantasi ophidses og vildledes.

Desværre savner man i Fremstillingen nærmere Paavisning af, om Bestemmelser af denne Art har haft nogen videre praktisk Betydning.

I Forbindelse med det nys omtalte behandler Forfatteren Skolens Stilling til Indpoden af Had, Hævntørst, Foragt og Skadefryd overfor Fjenden og advarer mod at forgifte Barnesindet med saadanne Følelser.

Som endnu et Hjælpemiddel i Arbejdet paa at modvirke Kriminaliteten nævnes en mere vaagen Forstaaelse hos Almenheden af, at det er enhver Statsborgers Opgave at føre Tilsyn med og værne om Ungdommen, hvor Lejlighed tilbyder sig. Det udvikles dog ikke nærmere, hvorledes Planen skal søges gennemført i Enkeltheder; men der henvises til, hvad der allerede er sat i Værk ved Hjælp af Børnedomsstolenes frivillige Hjælpere.

Bogens sidste Afsnit (S. 251—68) indeholder nogle Betragtninger over, hvorledes Kriminaliteten hos Ungdommen kan tænkes at ville udvikle sig efter Krigen. Selv om en Del vil afhænge af, hvor længe Krigen endnu varer, kan der naturligvis godt allerede siges noget om de Kendsgerninger, der, som Forholdene nu er, vil faa Indflydelse paa Kriminaliteten hos Ungdommen. Forfatteren regner i saa Henseende med, at Krigenes Virkninger vil kunne spores gennem en længere Aarrække. Dels maa man erindre, at mange af de i Krigsaarene fødte Børn kan være paavirkede i uheldig Retning af de svære Begivenheder, som deres Forældre har maattet gennemleve paa den Tid, Børnene blev til, og dertil kan Ernæringsvanskeligheder for Moderen under Svangerskabet eller i den nærmeste Tid efter Barnets Fødsel have virket uheldigt; dels maa man desværre regne med, at Tusinder af Børn har mistet Fader og Forsørger i Krigen, og at deres Opdragelse vil komme til at lide derunder; og endelig maa det under Krigen yderlig udvidede Kvindearbejde i Fabrikker eller andre Virksomheder befrygtes at faa en daarlig Indflydelse baade fysisk og psykisk paa de Børn, som fødes i Krigsaarene og skal opdrages i de kommende Aar.

Der klages desuden over, at Krigen har medført Anvendelse af Børn og unge til erhvervsmæssigt Arbejde i ustrakt Grad, og at dette højst sandsynligt vil medføre en Stigning i Kriminaliteten; og hertil kommer, at et stort Antal Børn maa antages at lide af Underernæring, og at Følgerne

af denne rimeligvis ogsaa vil kunne mærkes paa Kriminaliteten efter Krigen.

Det er paa Baggrund heraf forstaaeligt, at Forfatteren i nogle Slutningsbetragtninger tager Ordet for en Udvidelse af Samfundets Ret og Pligt til Opdragelse af den Ungdom, som i de nuværende og kommende vanskelige Aar er i Fare for at gaa til Grunde. Han er dermed i Overensstemmelse med mange af Talsmændene for en ny og mere rationel Ordning af Forsorgen for den forsømte og forvildede Ungdom i Tyskland, og man maa sikkert være forberedt paa at se en mægtig Udvidelse af Samfundsmagtens Deltagelse og Indgriben i Opdragelsen, naar Krigen en Gang er endt, og Blikket atter rettes mod mere fredelige Opgaver.

Der er adskilligt i *Hellwigs* Bog, som opfordrer til Eftertanke, men mest gribende er dog maaske netop Bogens Slutning med dens mørke Billeder af de Farer, der truer den Ungdom, der vil vokse op i Aarene efter Krigen. Det maa jo nemlig huskes, at er der mørke Udsigter for denne Ungdom i Tyskland, gælder sikkert noget lignende i de andre Lande, hvor Krigen har raset, og især vender man sig da i Tankerne mod Frankrig og Belgien, som foruden alle Krigens øvrige Byrder har maattet bære en fjendtlig Besættelse af vidtstrakte Territorier. At det under disse Omstændigheder har været vanskeligt eller umuligt at lade de nye, kun et Par Aar for Krigen givne Love til Værn og Retledning af den forsømte og forvildede Ungdom virke fuldtud efter deres Bestemmelse, er indlysende, og saaledes bliver da Krigen ikke blot den store Ødelægger af Mænd i deres bedste Alder, men ogsaa en Trusel mod Børn og ganske unge.

April 1917.